08/06/2019

«Η αναδιοργάνωσις του Αλεξανδρινού Θρόνου επί Μελετίου Μεταξάκη (1926-1935)»

Πατριαρχεία / Οικουμενικό Πατριαρχείο

Σημαντικά εκκλησιαστικά και πολιτικά ζητήματα που αφορούν στην πρωθιεραρχική διακονία του Αλεξανδρείας Μελετίου Μεταξάκη απο-τε--λούν το αντικείμενο του τέταρτου κατά σειρά πονήματος του Μεγάλου Αρχιδιακόνου της Αγίας του Χριστού Μ. Εκκλησίας Θεοδώρου Μεϊμάρη, Διδάκτορος Θεολογίας, που έλκει την καταγωγή του από το Ηράκλειο Κρήτης. Το πολυσέλιδο σύγγραμμα, που κυκλοφόρησε εντελώς πρόσφατα από τις εκδόσεις Αντωνίου Σταμούλη στη Θεσσαλονίκη με τίτλο «Η αναδιοργάνωσις του Αλεξανδρινού Θρόνου επί Μελετίου Μεταξάκη (1926-1935)», παρέδωσε ο συγγραφέας στον Οικουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθο-λομαίο την Παρασκευή, 7 Ιουνίου. Σύμφωνα με το δελτίο Εκκλη-σιαστικών Ειδήσεων του Οικουμενικού Πατριαρχείου, «Ἡ Α. Θ. Παναγι-ότης, ὁ Πατρι-άρχης, ἐδέξατο εἰς ἀκρόασιν τόν Πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιάκονον κ. Θεόδωρον, ἐπιδώσαντα Αὐ-τῷ τό νέον, τέταρτον κατά σειράν, ἐπιστημονικόν σύγγραμμα αὐ-τοῦ, ὑπό τόν τίτλον «Ἡ ἀναδιοργάνωσις τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Θρό-νου ἐπί Μελετίου Μεταξάκη (1926-1935)», ὅν συνεχάρη πατρικῶς ὁ Πα-τριάρχης, εὐχηθείς τήν συνέχισιν τῆς συγγραφικῆς αὐτοῦ δρα-στη-ριότητος».

Η παρούσα μελέτη βασίζεται αποκλειστικά σε ανέκδοτο αρχειακό υλικό των διπλωματικών υπηρεσιών της Ελλάδας και της Μεγάλης Βρετανίας, μέσα από την εξέταση κυβερνητικών, υπουργικών, πρεσβευ-τικών και προξενικών εγγράφων που σχετίζονται με το υπό εξέταση θέμα.

Το καλαίσθητο αυτό βιβλίο, που αποτελείται από επτά κεφάλαια και 890 σελίδες συνολικά, κοσμείται από σχετικό Πατριαρχικό Γράμμα και πραγματεύεται το

πλαίσιο της σύνταξης των Κανονισμών του Αλεξαν-δρινού Θρόνου επί της πατριαρχίας του Μελετίου Μεταξάκη, με έμφαση στις κατευθυντήριες σκέψεις του για την ρύθμιση των εκκλησιαστικων και κοινοτικών πραγμάτων, στην διασφάλιση της ελληνορθό-δοξης ιδιοπροσω-πίας του Αλεξανδρινού Θρόνου και στις σχέσεις του με τις Ελληνικές Κοινότητες της Αιγύπτου (Α’ Κεφάλαιο).

Επιπλέον φωτίζεται η διαδικασία σύνταξης του Καταστατικού Χάρτη της Αλεξανδρινής Εκκλησίας, γνωστού ως Οργανικού Νόμου, και η εμπλο-κή των Διπλωματικών Αρχών της Ελλάδας, της Αιγύπτου και της Μ. Βρε-τανίας στην διαδικασία κύρωσής του, χωρίς νά παραγνωρίζεται η μετα-βλητή του καθεστώτος του Προσωπικού Δικαίου (Β’ Κεφάλαιο).

Στην μελέτη γίνεται αναφορά στους βασικούς θεσμούς διοίκησης του Αλεξανδρινού Θρόνου μέσα από την προσέγγιση των ζυμώσεων για την σύσταση Πατριαρχικής Συγκλήτου και των διαδικασιών για την ανασύσταση του Συνοδικού Θεσμού (Γ’ Κεφάλαιο).

Ενδιαφέρουσα πτυχή της νέας μελέτης αποτελεί ο περί εκλογής Πά-πα και Πατριάρχη Αλεξανδρείας Κανονισμός, όπου εκτίθενται τα σχε-τικά με α) το προτεινόμενο σύστημα της Πατριαρχικής εκλογής από τον Μελέ-τιο Μεταξάκη, β) την εμπλοκή του ελληνόφωνου Ομογενειακού Τύ-που, γ) την τοποθέτηση της ηγεσίας του Αλεξανδρινού Θρόνου έναντι των αιτιάσεων του Τύπου και τις ζυμώσεις μεταξύ των Ελληνικών Κοινοτή-των της Αιγύπτου και των εμπλεκόμενων Διπλωματικών Αρχών, δ) την τοπο-θέ-τηση της Συριακής Κοινότητας έναντι του Κανονισμού της Πατριαρχικής εκλογής, ε) την τελική ρύθμιση της τελευταίας κατά το έτος 1934, στ) την ανάμειξη της Βρετανικής Διπλωματίας εν προκειμένω, και ζ) το ζήτημα της σύνταξης Κανονισμού περί εκλογής Κόπτου Πατριάρχου (Δ΄ Κεφάλαιο).

Προλογικό του Οικ. Πατριάρχη για την Έκδοση

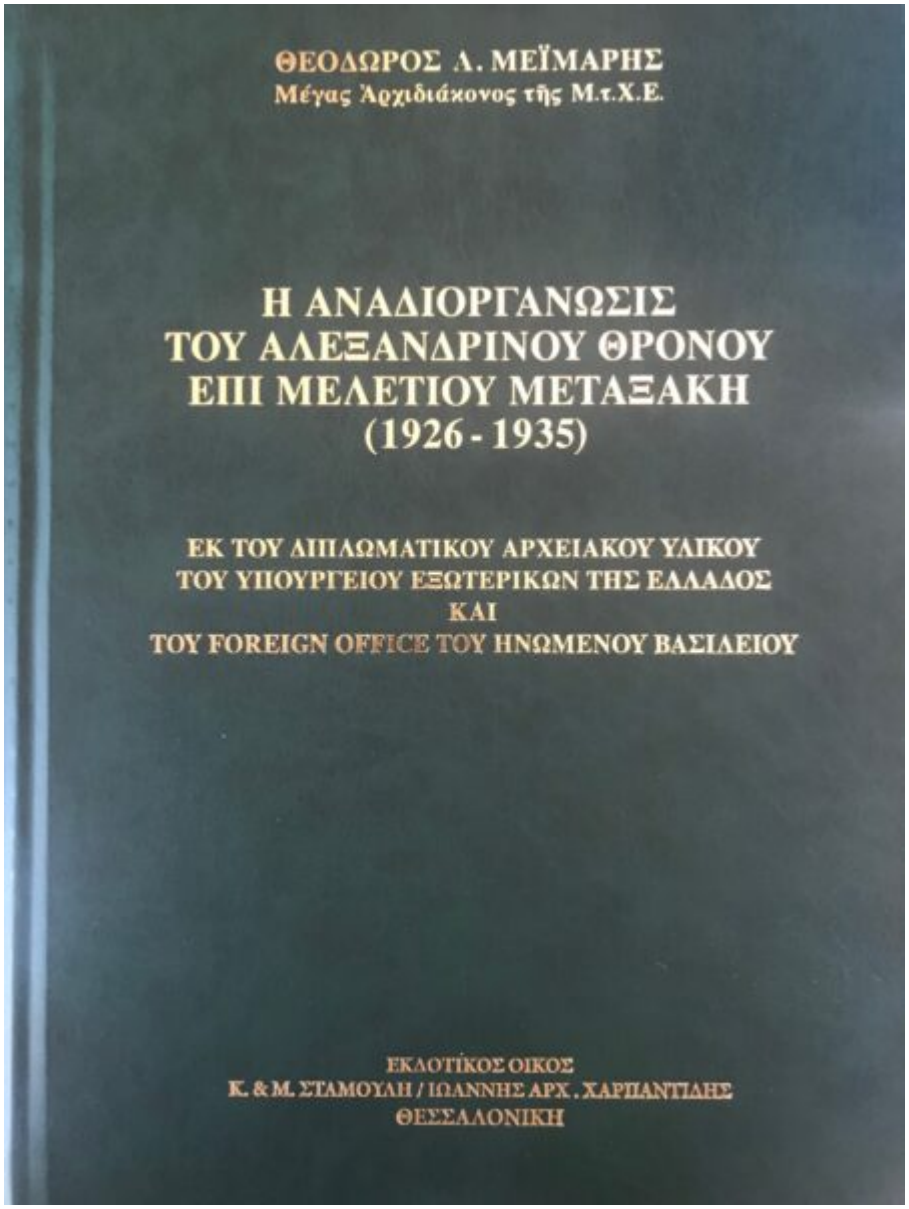

Σημαντική παράμετρο της μελέτης αποτελεί το Ε’ Κεφάλαιο, το ο-ποίο αναφέρεται στην δικαιοδοσία του Αλεξανδρινού Θρόνου στην Αφρι-κα-νική Ήπειρο επί Μελετίου Μεταξάκη, και πλέον συγκεκριμένα: α) στην αναδιοργάνωση των Μητροπολιτικών Εδρών του Θρόνου, β) στην αντι-μετώ-πιση των οικονομικών του ζητημάτων, γ) στην μέριμνα του Αλεξαν-δρείας Μελετίου για την Μητρόπολη Αξώμης σε συνάρτηση προς το εκκλη-σι-αστικό ζήτημα της Αβησσυνίας, και δ) στις κοινοτικές διενέξεις στην Τύνιδα και στο Μαρόκο.

Στο ΣΤ’ Κεφάλαιο αναλύονται κανονικά ζητήματα διορθόδοξου ενδιαφέροντος, όπως α) η δικαιοδοσία των Πατριαρχείων Κωνσταντινου-πόλεως και Αλεξανδρείας στην Αφρικανική Ήπειρο, β) η διεκδίκηση της Μάλτας από τους δύο αυτούς Πατριαρχικούς Θρόνους, γ) η επίλυση του Σιναϊτικού Ζητήματος μεταξύ της Εκκλησίας των Αλεξανδρέων και της Μονής Σινά, και δ) η ρύθμιση του Ημερολογιακού Ζητήματος στον Αλεξανδρινό Θρόνο.

Το τελευταίο κεφάλαιο (Ζ’) αναφέρεται στην εκδημία του Μελετίου Μεταξάκη και στον αντίκτυπό της, αλλά και στην παρακαταθήκη που ο Αλεξανδρινός

Προκαθήμενος κατέλιπε στους διαδόχους του.
Το βιβλίο κατακλείεται με την παράθεση πλούσιου φωτογραφικού υλικού για τον κρητικής καταγωγής (ορμώμενο από το Μεταξοχώρι Λασι-θίου) Πρωθιεράρχη, ο οποίος διαδραμάτισε μείζονα εθνικό ρόλο από τις εκκλησιαστικές επάλξεις που κλήθηκε να υπηρετήσει σε Κύπρο, Αθήνα, Κωνσταντινούπολη και Αλεξάνδρεια.
Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος συνεχάρη τον Μ. Αρ-χι-διάκονο Θεόδωρο για το αξιόλογο αυτό έργο του και ευχήθηκε στο μέλ-λον να υπάρξουν και άλλες ανάλογες μελέτες πάνω σε θέματα εκκλησια-στι-κού και ιστορικού ενδιαφέροντος.
Τα προηγούμενα πονήματα του συγγραφέα, που εκδόθηκαν επίσης από τον εκδοτικό οίκο Αντωνίου Σταμούλη (Π. Π. Γερμανού 38 – Ι. Μιχαήλ 2, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 – 264748, email: ), είναι τα εξής: α) «Εθνικός προσδιορισμός και αιτούμενα στο Ελλαδικό Κράτος. Τα καθ’ εαυτόν Νικάνδρου Ζαννουβίου και η εποχή του (1828-1888)» (διδακτορική διατριβή που υποστηρίχθηκε το 2011 στο Τμήμα Θεολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης), β) «The Holy and Great Council of the Orthodox Church and the Ecumenical Movement» (μεταπτυ-χιακή εργασία που υποστηρίχθηκε το 2005 στο Τμήμα Θεολογίας του Πανε-πι-στημίου της Γενεύης), και γ) «Η εκλογή και η αναγνώριση του Μελετίου Μεταξάκη ως Πατριάρχου Αλεξανδρείας (1925-1927)».
Ο Μ. Αρχιδιάκονος Θεόδωρος είναι, ως γνωστόν, αδελφός της ιστορι-κής Μονής Αγκαράθου (2003). Από το 2005 υπηρετεί στην Πατριαρχική Αυλή του Φαναρίου. Κατά την διετία 2015 – 2017 δίδαξε στην Πατριαρχική Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Κρήτης μαθήματα στο αντικείμενο της Ιστορίας του Οικουμενικού Θρόνου, ενώ συνέγραψε άρθρα ιστορικού, θεο-λο-γικού και διαχριστιανικού περιεχομένου, τα οποία δημοσί-ευσε σε επιστη-μονικά περιοδικά, στην ελληνική, αγγλική και ιταλική γλώσσα. Μεταξύ των ετών 2006 – 2017 διετέλεσε Ορθόδοξος Γραμματέας της Μικτής Δι-θνούς Επιτροπής επί του Θεολογικού Διαλόγου μεταξύ της Ορθόδοξης Εκκλησίας και της Παγκόσμιας Λουθηρανικής Ομοσπονδίας, ενώ από το 2010 μέχρι σήμερα ασκεί χρέη Ορθόδοξου Γραμματέα στο Ευρω-παϊκό Φόρουμ Διαλόγου μεταξύ της Ορθόδοξης και της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλη-σίας.